

חוּ זָקְוִים לְמַבְתוֹן, וְאֵילוּ צַחַק לֹא נִבְתוֹן, לֹא דָאוֹתָו אֲפִילוּ לִפְנֵי
שְׁנַמְנוּ לוּ אֶת רַבְתָּמָה לְאַשָּׁה.

אֶלָּא יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה שָׁבְרוּ מִבְיתָם וְהוּא צְרִיכִים "לְהֻכִּיחַ אֶת עַצְמָם".
לְכֹל בָּרוּחַ מִיְתִּחְתִּים מַורְךָ לְבָבָי, כִּי גָּבוֹר אָנוּ בָּרוּחַ. בְּרִיתָה עֲשָׂוִית
לְהַרְדֵּד מִכְבּוֹדָת שְׁלַחְתִּים עַבְנִי הַבְּרוּתִים. יִשְׁעַל כֵּן צָרֵךְ לְחוֹזִים
אֶת הַעֲרָכָת הַשְּׁלִילִית זוֹאת עַל יָדֵי מַעֲשֵׂה בְּקָלָי וְקוּם בָּרוּחַ לְרַא אֶל לְבָנֵי
בָּרָח כְּמוֹ שְׁכָמֹובָה: "וְעַתָּה בְּנֵי שָׁמַע בְּקָלָי וְקוּם בָּרוּחַ לְרַא אֶל לְבָנֵי
חִוְנָה" (בְּרִיאָתִיכְתָּבָה, מַגָּ). בָּא מַעֲשֵׂה גְּבוֹרָתוֹ שֶׁל "וַיָּגַל אֶת הַאֲבוֹן"
וְחִזְלֵל אֶת כְּבָדוֹן. לְוָמֵר לֹא מַחְמָתָה מַרְוֵךְ לְבָבָה בָּרוּחַ, אֶלָּא דְּצָהָת
לְהַתְּמוּדָד עַט אֶת. כְּמוֹ שְׁחַכְתּוּב מִיעֵד בָּמִקְומָךְ: "וַיֹּירָא יַעֲקֹב מִאָדָן"
וַיֵּצֵר לוּ (שֶׁמֶן לְבָב, ח). "וַיֹּירָא — שֶׁמֶן יִתְהָרגֵג, וַיֵּצֵר לוּ — אֶם יִתְהָרגֵג
הָאָת אֶחָרִים" (רְשִׁיָּה שֶׁמֶן). הַפְּחַד הַיְהָא לְרַק שִׁיחָרְגֵג, אֶלָּא גַּם
שִׁיחָרְגֵג. אֵין הַזָּהָר חַלְשׁוֹן יְוָתֵר מַעֲשֵׂה אֶלָּא שָׁאַין הוּא דְּרוֹצָח אֶת.
מַשְׁה בָּרוּחַ כְּמוֹ שְׁכָמֹובָה: "וַיִּשְׁמַע פָּרָעָה אֶת הַדְּבָרָה הַזָּהָר וַיִּבְקַשׁ לְהַרְגֵג
אֶת מַשְׁה וִיבְרָה מִשְׁה מִפְנֵי פְּרָעָה" (שְׁמוֹת ב, טו). נִאָה מַעֲשֵׂה הַגְּבוּרָה
שֶׁל "וַיֹּוּשְׁעֵן" וְחִזְלֵל אֶת כְּבָדוֹן אֵין מַשְׁה מַוגֵּל בְּחַלְילָה, אֶלָּא שָׁאַין
יחִיד יִכְלֶל לְהַחְמֹדָד עַט מִלְכּוֹת.

יִלְרָתָה מִזְמָתָה. יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הָיוּ זָקְוִים לְמַעַשֵּׂי גְּבוּרָה לֹא רַק כְּדֵי
לְחִצְלָל בְּבוֹדָם בְּעֵינֵי אֶחָרִים, לְיִאָסֵד לְחִצְלָל כְּבָדוֹם גַּם בְּעֵינֵי עַצְמָם
וְלְהַמְשִׁיר אֶתְּמָם לְמַאֲרוּעָה שְׁהַשְׁוּעָד לְהַמָּה הַיְהָא בְּעַתִּיד. דְּרָכוֹ שֶׁל אֶドֶם
הַבָּרוּחַ שֶׁהָוָא נָפֵל בְּרוּחוֹ. "תְּחִלָּת נְפִילָה נִיסְלָה" (סְוִוִּתָּה מִדְבָּשָׂה
וּבְגִמְרָא שָׁמֶן). כָּלּוּמָר, הַכְּרִיתָה מִבְיאָת לִירִי נְפִילָה רְזוֹחָה של אֶדֶם, וְאֶדֶם
שְׁרוֹתוֹ נְפּוֹלָה וְנֶפֶשׁוֹ שְׁפָלָה, אֵין לוּ חִילִיל תְּקוּמָה לִפְנֵי רְדוֹפָה. מַעֲשֵׂי
הַגְּבוּרָה שֶׁל יַעֲקֹב וּמַשְׁה הַפִּיחוֹן בְּחַמָּר רֹוחָה אֶחָרִי בְּרִיחָתָם. דְּבָרָר זֶה
הַיְהָא נְחוֹץ לְהַמָּד. יַעֲקֹב יִצְטָרֵךְ בְּזַמָּן שֶׁהַזָּמָנִים לְהַאֲבָק עַט שְׁרוֹד
שֶׁל עַשְׂוֹת וְלַנְצָחָוּ. וּמַשְׁה יִצְטָרֵךְ לְעַמּוֹד לִפְנֵי פְּרָעָה לְלַא חַת. דְּבָרִים אַלְהָא
דוֹרֶשֶׁים אָמַץ לְבָבָוֹ וַיַּדְעַה עַל גְּבוּרָה עַצְמָתָה. מַיְ שְׁרוֹתוֹ נְפּוֹלָה, אֵין לוּ
עַמִּידָה כּוֹאָתָה. הַיְהָה עַל כֵּן צָרֵךְ לְחֹזֵק אֶת דְּרוֹחָם שֶׁל הַכְּרוֹדִים בְּמַעַשֵּׂי
גְּבוּרָה שֶׁל עַצְמָם. לְעוֹתָה זָאת יַצְחָק שֶׁלְאָרֶבֶת, לֹא זָהָר זָקָק לְהַצְלָל
בְּבָדוֹן בְּעֵינֵי הַבְּרוּתִים אוֹ בְּעֵינֵי עַצְמָתָה, כִּי בְּבָדוֹן לֹא הַוּשָׁפֵל.

אֶבֶן יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה בָּאוּ אֶל הַבָּאָר בְּיָדָם רִיקּוֹת. אֶבֶן יַעֲקֹב כְּתוּב:
"וַיֹּשֶּׁא אֶת קָלוֹ וַיַּךְ" (ברִיאָתִיכְתָּבָה, יא). "לְפִי שְׁבָא בְּיָדָם רִיקּוֹת"
(רְשִׁיָּה שֶׁמֶן). וְאֶבֶן מֹשֶׁה: "אמֶר רַב יְגָא וְכִי אָפָּשָׁר לְבָשָׂר וְדַם לְבָרוֹת
מִן הַמְלָכוֹת? אֶלָּא בְּשָׁעָה שְׁתַּפְשָׁו אֶת מַשְׁה וְחִיבְרָה לְהַתִּין אֶת."

אַוְתָּה גַּמְלָמָה (בְּנֵם י, ז) שְׁאַקְצָ"שׁ מַמְלָא
לְמַתָּה לְכָנּוּ מִמְנָה טוֹגָה יְקָה לִי צְבִי
גִּנְיוֹ וְקִנְתָּמָה שְׁמָה לְנֵן וְתוֹדִיעָת. כָּל סְמָנוֹת
כְּקָרְבָּמָה מִתְּמָנָה כְּלַדְמָתָג (כְּמַצְנָעָה כָּל, י), וּמִמְלָגָל
מִמְנָה, נִצְנָמָה מִיּוֹלֵד שְׁנִיקָלָה מִמְנָה טוֹגָה,
סְמִידְקָעִי סְלִילִיס (עַזְנִין שְׁפָ"ה מַולְדָות מִלְמָג ז"ס
צְפָס; נִצְמָה מִמְמָג ד"ה נְפָקָה) מִפְלָקָה מַעֲלָמָה
קְמָמָה עַל פִּי מַה לְהִימָּה גַּמְלָמָה (צ"ג עַמ., ח)
קְמָמָה עַל פִּין כְּיַן סְמָנוֹלָה כָּל נִמְצָלָה נְקַנְוָמָן מִמְנָה,
קְמָלוֹק צִין יְמָה הַוְּנוֹנָמָן, וְכָלָלָן מִמְנָה
וְכָלָלָן גַּס סְלִין נְקַנְעָה מִלְּגָזָוָן, כִּי סְנָוָמָן

מִמְנָה הַלִּי דְּגָוָנוּ וְכֵגָג מִטְרָמָה שְׁאַמְקָגָל מִמְנָה
יְרִישָׁה נֵלְגָוָן, וְמַיְן קְזָלָתָה קְמָקָגָל כְּדָלִימָות
מִגְּלִי שְׁיָסָה נֵלְגָרָתָה לְגָגָעָה הַלְּטָמָמָה, הַגָּל
סְמָנוֹלָה כָּל לְגָוָנוֹ סְוָה לְקָגָל שְׁמָנוֹת, וְחִינָּוָה
אַלְמָנוֹנִין שְׁיָסָה צִוְּרָה לְקָנוֹת, וְלֹכְן חַיְן סְלִין
וְכָלָלָן בְּסְמָלִיכָה. לְסָנָה מִזְוֹזָה לְלִילָּסָה כָּכָה,

| "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל בְּתִלְבָן אֶתְּנִי וְאֶת צָאן לְבָנֵי
אֶתְּנִי וְיִגְשַׁע יַעֲקֹב וְיִגְלֶל אֶת הַאֲבָן מִלְּפָנֵי הַבָּאָר וַיִּשְׁקַע אֶת צָאן לְבָנֵי
אֶתְּנִי" (ברִיאָתִיכְתָּבָה, י).

שְׁלָשָׁה גַּדְעָנָגָג לְחַטָּפָה וְוּגְיָהָם מִן חַבָּרָא. יַחַק יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה" (שְׁמוֹת
ס"ב).

רַבָּה פְּאָה סְלָלָג וְרַוְאָת גַּטְמָה מִבְּחָרָא שְׁמוֹת ס"ב).
6 הַבָּאָר דְּמַשְׁוֹלֶת חֹזֶת מִלְּאָה תְּפִקְדִּין שְׁוֹנָה אֶצְל יַצְחָק מִאָשֶׁר
אֶצְל יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה. אֶצְל יַצְחָק שְׁיִמְשָׂה הַבָּאָר מִבְּחָרָא לְאַשְׁתָּה. "הַנְּגָעָה
נִצְבָּע עַל עַזְמַת הַמִּינִים וּבְנִזְבָּת אֲנָשֵׁי הַעיר יִצְאֵם לְשָׁאָב מִיָּם. וְהַיְהָה
אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים הַטִּיחָה נִגְעָה וְאֶשְׁתָּחַת וְאֶמְרָה שְׁתָחָה וְגַם גַּמְלִיךְ אֲשָׁקָה
אֶתְּהַכְּחָתָה לְעַבְדָּךְ לִיצְחָק וּמִשְׁתָּחַת אֶתְּדָנִי" (ברִיאָתִיכְתָּבָה
(ז' גַּדְעָנָגָג). וְאֵילוּ אֶצְל יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה שְׁיִמְשָׂה הַבָּאָר מִבְּחָרָא שְׁמוֹת
בְּטַזְמִיט).
לִמְהָ שְׁוֹנָה רַבָּה מִרְחָל וּמִצְפּוֹרָה מִוּבָן. רַבָּה נִבְחָנָה עַל יָדֵי
הַבָּאָר, כִּי אֶלְעִיזָּר עַבְדָּוֹ אֶבֶדֶתָן לֹא יִכְלֶל הַיְהָה לְדַעַת טִיבָה מִכְּיוֹן שְׁלָא
שְׁחָה בְּמַחְצָתָה. אֶבֶל וְצְפּוֹרָה לֹא הָיוּ זָהָר וּמִצְפּוֹרָה שְׁלָא
כִּי יַעֲקֹב הַכִּיר אֶת טִיבָה שֶׁל רַחֵל וּמִשְׁתָּחַת הַכִּיל אֶת טִיבָה
בְּלִיהְוּתָה בְּמַחְצָתָן. אֶבֶל יַעֲקֹב כְּתוּב: "וַיֹּאמֶר לְבָנֵי אָקְעָמִי וּבְשָׁרִי
וְלִבְנּוּתָה מִזְמָרָתָה [עַזְמָת כְּפָר פּוֹתָם יְמִינָן]
וְאֶתְּה וְיִשְׁבַּע עַמוֹּן חֲדָשִׁים" (ברִיאָתִיכְתָּבָה, יד), וְאַחֲרֵי כֵּד "וַיֹּאֶבֶר יַעֲקֹב
את רַחֵל" (שם כט, יח). וּמוֹן אֶבֶל מִשְׁתָּחַת כְּתוּב: "וַיֹּאֶבֶר מִשְׁתָּחַת
את האיש" (שְׁמוֹת ב, כא), וְאַחֲרֵי כֵּד "וַיִּתְן אֶת צְפּוֹרָה בְּתוֹל מִשְׁתָּחַת"
(שם, טמ.).
אֶבֶל הַשְּׁלָה הִיא, לִמְהָ שְׁוֹנָה יַצְחָק מִיעֲקֹב וּמֹשֶׁה. יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה
אֶבֶל הַשְּׁלָה הִיא, לִמְהָ שְׁוֹנָה יַצְחָק מִיעֲקֹב וּמֹשֶׁה.

חַצְבָּב (טמ.) וּוְנִמְקָפוֹת טָמֵם כָּל הַעֲלָלִיט
וְגַלְגָּלָל סְמָנוֹת צְלָוְתִּים לְמַטְמָתָה
לְפָזָק לְיִי קְמָעָה [עַזְמָת כְּפָר פּוֹתָם פָּל]
טְלִימָה צְמָמָתָה [לְזַעַם פָּשָׁמָמָה] וּמִשְׁנִיאָה מִתְּכָלְמִין כָּל שְׁנִיאָה
וְחִימָמָתָה [לְזַעַם פָּשָׁמָמָה] לְפָזָק שְׁנִיאָה טְלִימָה צְמָמָתָה
שְׁמָעְלָתָה דְּלָרִיס שְׁנִיאָה טְלִימָה עַל עַדְעָה שְׁנִיאָה צְמָמָתָה
שְׁמָמְנָתָה, וְכֵי שְׁנִיאָה טְלִימָה לְפָזָק שְׁנִיאָה טְלִימָה לְפָזָק
שְׁנִיאָה, וְלַטְמָוֹת מִן שְׁנִיאָה, וְלַטְמָוֹת מִן שְׁנִיאָה שְׁנִיאָה
שְׁנִיאָה צְמָמָתָה צְעַם קְבָלָתָה נִפְתָּח טְלִימָה צְמָמָתָה
סְוִוִּת [עַזְמָת כְּפָר מִלְּדָות מִלְּמָג ז"ס]
פָּלְסָק. וְכָוּונִים טְפָסָק קִיחָה עַל יְדֵי לְמִסְפָּה
לְיִמְמָה הַכָּמָה וְחִיכָּוּלָה לְהַלְוִיל טְלִימָה צְמָמָתָה
עַזְמָתָה וְחִיכָּוּלָה, וְלַהֲגִיעַ הַלְּטִימָה, וְלַהֲגִיעַ הַלְּטִימָה
וְנִמְקָפוֹת כָּל שְׁעָלִיט, טִיפָּן מִמְּה שְׁלִיטִים
וְלַמְמָמָת מִתְּכָלְמִין גַּדְעָנָט, טִיפָּן עַלְרִיס שְׁלִיטִים,
זְהִימָּת פִּיְוּדִין צִין שְׁלִיטִים, וְעַזְמָתָה
קְנִילְפָס נִקְנָס קְמָס, יְתֵן נִיכְנָת גַּדְעָנָט
מִשְׁנִיאָה כָּל צְמָמָת קְדָמָק.

בצ'רנובול און צו זונט דער גאנזער זונט, אונדער גאנזער זונט
מומך ימי פֿעַמְנָה, וויליכיס לאַפְּנָן די עַזְזֵי
שְׂכָנָת גַּגְלָלִים מֶלֶךְ קְדוּמָה, ווֹזְקִין נְלָרָהִים
זְנוּעָס אַקְדָּם וְלוֹסָות פְּלָרְגָּטְקָוָת שְׁכָנָת
וּוֹר בְּגַמְוֹלָקְס בִּיאַט צְדָקָם.

בְּלָל קיוס פַּהֲלָם צִימָוֶת הַפְּגֻעַן קוֹמֵם מִזְמָת
קוֹדָךְ, וְכַפֵּי הַמְּדִנְקָה תְּצִמְחָת יָכוֹל פַּהֲלָם
נְאָגָעָה לְמַהְלָה צִימִי סְמִינְתָּה, כְּלָי כְּמָה אַתְּ
הַיְּזָרְעָל מִקְוָמָת נְגָלוֹת. כִּמֵּיכְבָּשׂ שְׁעִירָבְּן
הַמְּרָאָה נְלָצָן מְלוֹדָם נְאָוָה לְמִן מְעִזְבָּן שְׁעָנָב
שְׁנָס (כְּט., יְמ.), וּרְשָׁׁבָעָה מִצְמָת לְצִלְיָהוּ ל' (בְּנֵי
ט., ז') הַס יְמִינָה מְזָדִים אַמְלָה ל' הַמּוֹ. וְתִמְמָנוֹ
הַתְּפִלְתִּישׁ מִיךְ קָרְעִין נְצִבָּע שְׁנָס צְבָא יְמִינָה
הַמְּדִיטָס. וְהַיְמָה צְמָפְלִי לִיקּוֹנִים שְׁנָס טְגַבְּלָה
וּכְס נְצִימָת יְשָׁרָה נְצָס הַלְּדוֹי מְלֹבְדִּין וּוּגָן.
שְׁנָס פְּרִיל יְיִזְרָעֵל יְיִצְבָּע שְׁנָס יְסָדָה נְלָזָן
צְדִמוֹת, יְיִכְלֵל שְׁנָה תְּלָן טְנֵי יְמִינָה יְסָדָה
מִמְּיִיטָס שְׁנָמָות וּגְתָלָר ד' יְמִינָה, וְצִבְעָן שְׁנָס
כְּמַלְלִיס כְּס יְמִינָה שְׁנָס עוֹד ל' שְׁנָמָות, צִבְעָל
יְגָן לְנוּ טְנֵי שְׁנָמָות. וְצִבְעָמָן נְקָלָה יוֹס יְמִינָה
כְּמַזְוּלָה צְמָה לְנוּ זָוָג וְלִי נְלָמָן נְמָמָן זָוָג, וְלִכְנָן
סְקָצָבָה נְפָלָן יְסָדָה צְמָה יְמִינָה. וְטִיעָו שְׁלַבְקָה
נְקָלָה לְיַעֲקָב שְׁזָבָר מְלָאָן שְׁנָס טְלָבָה צְמָמָות -
יְמִינָה לִימִינָה צְמָת צְמָה יְמִינָה. וְכַדְלִימָה גְּמַלָּה
יְמִינָה זְמִינָה, ב' עַל יְמִינָה הוּא טְזָוָה, צְמָה אַל
יְמִינָה טְנִיקָה מְהֻדָּה. וְסָעוֹ וְוּמָרָט פְּלָגָה
הַכְּנָס יְסָדָה נְלָעָם מְסָטָה מְלִימָוד צְוָה.

ויש נפלט הדרושים על פי מה שבייהל נמצנה
רביה הילן (מ"ג דילרכם מיעון צעין לימוד
ב) הדרושים אל הטומן) לנו מה רחוב עתקה חיינו
שגעוז שבע אניות קולס נישוי רמן. אך
עתקן חיינו עטה כל מושך נאכין האך נגיון
להתין, כהותם טגנון במלך (צ"י מ. כ) על
ההבדות הקדומות יה ונטות לאט מה קדרון כ
בנ' מעטה הדרושים טה עוזר זורום צלנו.
כטפון שיזוע מעטה לזרום סיון נגינס (למ"ג)
כללים יג. ו). ווועקן פגינו לה נטוע צגינו
בבמ' נאכרים מעמדו בכל בלחיקות וננד כל
האנזוועת, ובן כוחט זמו' כופמו, זנו' ניס
מעמידים כמה נל' הדורות, רוח יעקה חיינו
טייטה לו כמה לעמוד נגד נסיוונת הגדות
ולגכווע וס' כמה צגינו. וכן כיוון שיעקה חיינו
מדין יה' טה גנות, רוחה להקדשים שבע טnis
הן' לבן קולד יוס השופטה, כדי טקיין צגיני
ישרholm גס סכם קוה, ע"כ מ"ז. וכיוון שנל'
להם שהזוק גנות טוחינט מנטה קוחט, לבן
רצקה למינו למלה לייעקן ימיט למדרים, קה'
צנממן טימה כוונת נטבע טיט, רק להמו
לו דצל' זה כי כל כמה סתאנט נטאקיון מעמדו

אך מלבני בקבב מומט (מולדים ס'ל'ו) הונמי
שים מינ' צלצל, צען מהלך להרגית רם
כמונגת הוגדלה שיק נזון שחקנ"ה יתנו לנו
מהה שבקבב, ורק על ידי ספממה שטה לדבש
מכונת קבום יוס השבקב, שזה כוח מושך ליה
בגנטו שבקבום הוא ממנה, והס ית לו עכ"פ
מוחוקה לווע השבקב, כי זו כוח זוכס לאבד
הה פאריך גס השבקב. כי מי שטה מאיין לה
הה ימונת"ה שיק השבקב, לגדי היה טהור ליה
השבקב נמאנ' כמונגה, וממיילן היה מוקבל לה
אלין. ויך נפרך צוות פלון תגמלה שתקב"ה
הה למשה "לך וואדייט", ליעש סיה מנדון
סמלצאות לדכתי (נולדים ה, כה) וידע להם,
ס"יינו שתקב"ה המר נמסה לרינו שיטן לנבי
ישרמן לדיקות השבקב קודה, ט"ז שיזיעו נטה
הה קמת'יזום בל השבקב, שיבינו שזה ממנה
טונה, ועי"ז יטיח נלגי ישרמן קשל עט
השבקב, כי לו יכו כל הנדר להגיאן נקוזת
השבקב.

ר' שא"י ר' יitz פליטת צלחת מניין דכלי ח"ל
שלהלד מממתקה יגלו ול' מליקת ממו
צבלחת מניי טפילה. ובדל רקען **הטפלתיס**
בכלי כל כל נטולן כי זו צמ"ט טער
36 כוותיה, וכי ה"ז צלחת וכו' נויה, כמו
נימה רצעתם יומל מטהר צי' טרלה. מה'
להיה צטפליס לדליק צלחות רצ"י צמה בכתה
נמכם מושך (צמום, כ) ולמה שציה עלייס
חנק שחי' ציטרhn צהומו פדור רכישת: גל'
40 הוא רוויס נויה וממו צבלחת מניי הפלטה כדין
צלחת ילהו מגשים צטפלתס יהמלרו מה' ר' בס
זוקין כמוני. קלי סלא"י מדליק צלחות זאכיה
ה' "לזה" נויה, צלה ריש להם השילון נגמולה
45 ה' כי הדרון צטפרון הגדות, ולן צטפומוקון מה'
46 מצה גמולתס ממן הנגות טהר, והלו' תניינ
למייס נגמולה. כמו כן צלה צטב קוז
ה' קוז גמולתס סטפומ, קוזה אל נסאי גמלתא, כ
טפודל נמנית לדי' גמולת ו' מס נ
בסטומוקון ולנו' נאות גמלל, לאכיה מה'

כט. לב. ותחר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראוּבֵן כי אמרה כי ראה ה' בעני וגנו'.

| איתא בגמרא (ברכות ז, ב) "אמר רבי אלעזר אמרה לאה ראו מה בין בני לבן חמי, דיאלו בן חמיה ע"ג דמדעתיה זבניה לבכירותיה, כתיב בה וישטום עשו את יעקב (בראשית ז, מא), ואילו בני ע"ג דבעל כrhoו שקייל יוסף לבכירותיה מיניה וכו', אפילו הכה וישמע ראוּבֵן ויצילחו מידם. (בראשית ז, כא) ע"ש. והנה לכארה הפליאה נשגהה, חלא מפורש בקרא הטעם לкриיאת שמו ראוּבֵן כי אמרה כי ראה ה' בעניי", אס"כן למה לו לר' אלעזר לבקש טעם אחר. ולמה לא ביקש טעם אחר גם על קרייאת שמו של שמעון ועל כל שר השבטים, וגם משום שהכתב בעצמו נתן טעם, אס"כן הלא גם בראוּבֵן כתוב הטעם (עיין שם במהרש"א).

| אמר הגאון ז"ל, כי הנה בכל שר הבנים הזכיר הכתוב תחילת הסיבה ואחר-כך את המסובב. היינו שנכתב תחילת הטעם והסיבה, ובעבורו טעם זה נקרא שמו כן. כי בן ראי להזכיר את הסיבה קודם כל המסובב ממנו. כמו שנאמר "שמע ה' כי שנואה אני ותקרא שמו שמעון". וותאמר עתה הפעם כי שנואה אני ותקרא שמו לוי. הפעם אודה את ה' על-ילוה אישי אליו ... על כן קרא שמו לוי. כיון שכן היה קשה כן קרא שמו יהודה" (בראשית כת, לג-לח). כיון שכן היה קשה לחז"ל, מדוע בראוּבֵן נשנה הסדר, והכתב הזכיר תחילת את שמו ראוּבֵן ורק אח"כ את הסיבה, כמו שנאמר "ו�탕רא שמו ראוּבֵן - כי אמרה כי ראה ה' בעניי". על-כך כי גם בלבד ראוּבֵן, הטעם "כי ראה ה' בעניי" היה מן הראוּבֵן לקרו את שמו ראוּבֵן, ומשום סיבה אחרת. לכן בא ר' אלעזר וביאר כי באה לרמזו

| ולומר "ראו מה בין בני לבן חממי וכו" ¹⁹.

| ¹⁹ ראה בליקוטים שבסוף דבר אלהו על איווב, מה שהוסיף המו"ל רבוי אברהם בערוש פלאהם, לנאר הטעם למה לא אמרה טעם וזה במפורש.

| באשר לעצם ברוי רבענו, דיש להזכיר קודם קודם את הסיבה ואחר-כך השם עצמו, העיר לנו הרה"ן ר' יוסף יצחק פרלמן שליט"א מלונדון, שהוא מציין בкриיאת שם של אפרים ומונשח (בראשית מא, נא-נכ), דינוצר השם לאחר-כך הטעם, וכן בשנה קראה שם לבניהם שמואל (שמואל א', א, ב), הקתו השם לפני הסיבה. כמו כן נוכל להזכיר ולהזכיר מקראית שם של אליעזר וגדושים בני משה, מהហוח ברכבי הימים א' (ד, ט) יאמו קראה שמו יעבץ, לאמר כי ידרתי בעבץ", ומקריאת שמות המקומות "פסה ומירבה" (שמות ז, ז) ו"תכערה" (במדבר יא, ג), דבכלום הקדים המסובב לסיבת.

| פאיידך מצינו מקומות רבים שאכן הקדרתו הסיבת למסובב, כגון: קרייאת שמות יעקב ועשו, פרץ וורח, קרייאת הנלעדי יעקב ולבן, ושמות המקומות: צוער, אלון בכוון, דדברורה מנתק רבקה, מחנים וסוכות ע"י יעקב, וכן חרמתה, גיגל, עמק עכורי, ביכם, ובעל פרצים, אשר בכל אלה הקדים הקתו את הטעם לפני הוכחת השם, ברכבי רבענו.

| גנעתה בזאת, אפשר דהכוונה בכך רק לדרק בשינוי דברי ראוּבֵן לכל שר השבטים, וכלשון הנזכר בכך כי הנה בכל שר הבנים הזזכיר הכתוב תחילת את הסיבה וכו', כיון שכך היה לחז"ל, מרווע בראוּבֵן נשנה הסדר, וגם הדוגמאות שנמננו הן רק מהחאים. ומה שנקבע בכך ר' אין ראוי להזכיר את הסיבה קודם כל המסובב ממנו", רטשטע דבלל הוא בכלל התורתה בוללה. שמא לא רק השועם. או אפשר דכמו שנאמר באן נבי ראוּבֵן, כך גם במקרה מקומות שקדם המסובב לסיבת, יש טעם מיוחד בכל אחד.

| על פי זה יבואר לשון המשנה במסכת ברכות (טז, א-ב), מעשה ברבן גמליאל שנשא אשה וקרא [קרייאת שם] ליליה הראשונה. אמרו לו תלמידיו, למדתנו רבינו שחתן פטור מקראית שמע, אמר להם אני שומע לכם לבטל הימני מלכות שמים אפילו שעיה אחת". ובסמוך איתא שם: "רחץ ליליה הראשון שמתה אשתו, אמרו לו תלמידיו למדתנו רבינו שאבל אסור לרוחץ, אמר להם אני כשר בני אדם, איסטניס אני". ובסמוך איתא שם עוד, "וכשמת טבי עבדו קבל עליו תנחותין", אמרו לו תלמידיו, למדתנו רבינו שאין מקבלין תנחותין על העבדים, אמר להם אין טבי עבדי כשאר כל העבדים, כאשר היה".

ויש בעיר מודיע בשני הספרים הראשונים מציר תחילת את הפעול. "רבנן גמליאל קרא ק"ש וכו", "רחץ בלילה וכו", ואילו בסיפור השלישי הפן הסדר, וכתב "וכשמת טבי עבדו קיבל עליו תנחומים וכו". מודיע לא נאמר גם בזה הלשון "רבנן גמליאל קיבל תנחומים על טבי עבדו כשות".

(7)
ס"מ

6 אבל לפי הניל ניחא, דהנה הדין הנהוג בכל החתנים שחתן פטור מקריאת שם, ורבנן גמליאל היה משנה מן המנהג וקרא ק"ש,ומי הייתה הסיבה בחשתנות הזאת. הלא רבנן גמליאל עצמו. כי חתן ההמוני אין ביכולתו לכובן אל לבו, אבל רבנן גמליאל לא יטרידחו מאומה, כאמור בעצמו "לא כל הרוצה ליטול את השם יטול" (סוף המשנה שם). לכן שפיר הזכיר את הפעול ואת הסיבה תחילת, היינו את שם רבנן גמליאל, כי הוא ומעלתו היו הסיבה בדבר החשתנות הזאת. וכך גם במה שרחץ

בלילה שmeta אשתו, גם סיבת החשתנות הזאת הייתה מפאת רבנן גמליאל עצמו, כאמור "אני כשאר בני אדם, איסטניש אין", לכך הזכיר את שמו תחילת.

6 לא כן בתנחומים שקיבל על העבד, דשם לא היה דבר בחשתנות מסיבת רבנן גמליאל עצמו, רק מסיבת העבד וכשרותו, כאמור "אין טבי עבדי כשר כל העבדים וכו", אם כן מן הדין הוא להקדים את העבד בתחילת המשפט. ויפה אמרו "כשות טבי עבדו קיבל עליו תנחומים", ושמרו את הסדר הנכון, להקדים תמיד את הסיבה להمسובה.

(חלק מזה בליקוטים שבסוף דבר אליו על איוב, וחלק בשמן המור דרישות מרבי אברהם בערוש פלאחים, ובכוכב מיעקב על הਪתרות, מהמגיד מזוביינא, בהערה להפטרת מסעி מרא"ב פלאחים הניל)

ס"ה (8)

וთאמך דשוגג אודה אתה ד' (כט, זה). | סממלו עמו וכפינו לו צמכל מנס, וגמלה סטולח היפומ מולדות טענו, ולמוון.

בלאה נטהחו הודה וענוה -
ולבך זפתה לירבי בנים

וזהן כן, אלה דיטה ענייה טודלה, וכט"כ
צלאות (ו) מוס טודלה טקצ"ב מה טענו לו
טיה מילס טודלה לטקצ"ה, עד אנטמלה לה
ואקדשו צנמאל הפעס הודה מה ד', בט.ט.ט.
ענייה גס כן ענו, כי הסודלה וטענו
מלהימים יפה, ועל כן צטו סטולח להה יומת
מטהר סלה מוקמת.

שוגג, מליינו צענין ענו וצעין סודלה עין
טוה, שנמלר צאניסט פלטן מלוח
מלוח, צענום נמלר (הצום ז"ז מלוח
מלוח טוי שפל רות, וכן צודלה נמלר (צום
פי"ז מ"ז) חי מודח לו צממל מלוח, זה מורה
כי טענו וטודלה הס דזריס מתהימים יפה.

6

ויזהו כענין סכמוץ (טעל, ז-ט) ויקען
ילד מה הילמד וגנו' כל אלה נמי יקען,
להילו ויל' צמדליך (ז"ה, ז) דזקה לאבעמיה
י"ג מטפחות גזויות על בס ספקיען מה
טענו, כי דקענו נמי עניין הסודלה,
וזו"ק"ה, וטפש קדריך ויקען הילד כי' טען
ההבקען מה עטמו, סכוונה לאבך שבקען
הה עטמו, זכה מלה כנגד מדח לטודלה
טודלה, דענינו קה' גלגולות, וכט"ק יתומות
(ז) קען ויק' לו צאים זשו גודל, וצפנת (טט)
כלג, והס כן מהכי לטוטה רק נחכו יתגלן,
סנה וולדוי יש לו לטודום לו ימגרן עט
וזו"ק"ה.

שוגג מזון צפחים, כי סטודלה הנה
סימ מולדות טענו, כי מי טלהו עינוי, ורואה
לענו מעלה ומעתס טוৎס, הגה נטהר יונט
לו, יתקוע כי צאכר מעלהו וכעניזו סעניז
טה לה טוגה, וlein עליו מיז נזוזות טלית,
לי יה טנו הו נועל, ומבה שקיין כן מי שטל
עינוי ולצז נטהר זקלט, ולן רוחה לטעמו צוס
מעלה ומפען צווג, הגה ליק נטה להקל יונט
לו טוגה, טגה טומ מזבזה למצל מיס ממע
יינט, ויל' נטהר מעלהו ומעתס נטה לו, כי
סלהlein רוחה געמאו מעלה ומעתס טוৎס
כלג, והס כן מהכי לטוטה רק נחכו יתגלן,
סנה וולדוי יש לו לטודום לו ימגרן עט
וזו"ק"ה.

(4)

אין אדם נוגע במוֹת שמוּפָן לְחַבִּירָיו בְּמִלְדוֹא נִימָה

"זנה העזים העלים על הארץ וגוי ויאמר אליו מלאך האלים בחלוט יעקב וגוי כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך" (לא, י-ב) | פירוש רש"י אף על פי שהבדלים לבן כולם שלא יתעברו הארץ דוגמתו, היו המלכים מבאים אותו מעדר הסמוך ביד בני לבן לעדר שביד יעקב.

הקשה הייחוץ חיים, לכאורה איך עשו זאת الملכים לחביה מעדר לבן לעבר יעקב, ונטלו את השפעה של בני לבן ומסרו ליד יעקב, וכי מותר לעשות זאת?

אלא תירץ הייחוץ חיים" (שם"ל שער התבונה יא) וז"ל: מי שעושק את חביו הוא רק שוטה ורשות, דהשפטו לא תרבה ממה שנזר לו בר"ה, עברו שעשך לחביו, דתמורה זה שנוטל השפעה שבאה לו, תנצל ממנו השפעתו שנזרה לו בר"ה. וסוף דבר יהיה, שמכון העול邑לה גם את יתר הפלטה, השפעה הכשרה שיש לו מכבר. כאמור (סוכה כט): מפני ארבעה דברים נכסי בעלי בתים יורדים לטמיון, אחד מהן, מפני שפורךין על מעל עצמן ונוטין על חבריהם. וכן איתא (במס' ד"א זוטא פ"ג): אם נטלת את שאינו שלך, את לך יטלו לך. ואינו רק כמחליף השפעה כשרה באסורה...

ובכל הדברים האלה מרים בתרותינו הקדושה, כתוב "ויאמר אליו מלאך האלים בחלם יעקב וגוי שא נא עיניך וראה כל העתדים העולים על הארץ עקדים וברודים" פירוש רש"י שם, שהיו الملכים מביאין אותו מעדר המஸור ביד בני לבן לעדר שביד יעקב, פירוש: ושמא תאמר: איך מותר לי לעשות דבר זה ליטול מהשפטו של בן וליתן אליו? לזה מסיים המלאך: "כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך", שהחליף את משוכרטך عشرת מונחים ונטול השפעתך, لكن אני מחזיר לך. וזה שאמרו חז"ל אין אדם נוגע במוקן לחברו כמלוא נימא.

נ' סיפר "תבן איש חי" (דרושים פרשת נח) מעשה באחד ירא שמים שהיה דרכוليلך כל לילה לישיבה ללימוד אחר חצות עם ראש ישיבה והחברים, והיה נכנס מפעם לפעם וויצו אחרון. פעם אחת הלך בלילה מביתו לישיבה כדרכו, ובדרך הילoco מצא פתח חצר אחד פתוח ששבחו אותו, והיתה שם אלמנה עשרה ואין איש עמה, אלא רק משרתת אחת, והוא שתיהן ישנות בחדר שבו מונח כל העשור שלה תוך תיבת מלאה כספים דייני זהב. נכנס לבית עד לאותו החדר, והם לא הקיצו בעת שנכנס, ופתחו יצרו לגאנט את הזוהובים. כיבת את הנר, ושבר את התיבת כדי לגנוב. מיד הקיצו הנשים מוקול שבירית התיבת. אך פחדו לצועק שמא לסתים מצוין הוא ויירגנס, והוא לאחר שפתח התיבת ולקח המעוטות נזכר במימרא של בן עזאי שאין אדם נוגע במוקן לחבריו, ואמר אם אלו הדינרים מוכנים לי למה אקח אותם באיסור, ואם אין מוכנים לי לא תועל ליגניבת. החזירים לתיבת והלך לו.

בשאלה היום ראתה האש שלא נגנב מאומה, והתאמיר מעשה ניסים זה, ולא כל שעטנא מתרחש ניסא, טוב לי שאנשא לאחד כדי שיהיה ממוני שמור. ותלך אצל ראש הישיבה הניל ותשפר לו את כל אשר קרא לה, ותבקש ממנו שיגיד לה על אדם ירא שמים שתנסה לו, הציע לה ראש הישיבה את אותו בחור הניל ואומרו לה שהוא ירא שמים מאד. וכן עשו קדשה ונשאה. אז אמר החתן יפה אמרתי שם אלו הדינרים מוכנים לי אקח אותם בהיות...

כ"ג
כ"ג כ"ס
כ"ג ג' ג'

כ"ה

5

מוסיף ה"בן איש חי" ואומר: מכאן כלל גדול, וכייג עכום לאדם, שלא ימצא
יעשה תחבולות לאסוע כספר וועזר בלי יושר, כי יבטה בה' בטחון שלם. כי מיום
שנגור עליו לבא לעוהיז פסקו עליו אם יהיה עני או עשיר, ואט פסקו לו עוזר
או ריווח, כל העולם בולו לא יופלו לעצור בעודן, ואט חלילה בהיפך, אם יעלת
לשמייט שעיאו וויתגע לפרטנשטו יומס ולילת, גען דרייך וסוו שוו' יעלת חרש בידן.
זה שאמיר התנא בן עזאי "אין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו", אשרי המתמיין
דרך החולכים עפ"י התורה וטוב להם בעוה"ז ובעה"ב, עכ"ד.

(15)
פ"ג

יש לך זיין רוצחך עכובך זע - I have the power to inflict harm upon you. In the Haggadah our Sages introduce Laban as the enemy of our people. When we study Parashas Vayetzei, however, we perceive Laban as a liar, a cheater, an exploiter—but not a killer. How do Chazal know that Laban was a Jew hater?

(16)
ה' כ' 10/10/10

Apparently, Chazal were sensitive to the meaning of this verse. God came to Laban the Aramean in a dream of the night, and He said to him, "Beware lest you speak with Jacob either good or evil" (verse 24). If the Almighty found it necessary to contact Laban and warn him against inflicting harm on Jacob, we may assume that Laban intended to do great harm. Apparently, Laban did not intend to rebuke Jacob, but to annihilate him; otherwise, God would not have revealed Himself to Laban.

In this verse, Laban himself admitted to this intention: *I have the power to inflict harm upon you, but the God of your father spoke to me last night, saying, "Beware of speaking with Jacob either good or bad."* Laban said he had wanted to avenge himself against Jacob. Only the intervention of the Almighty prevented him from executing his evil plan.

More significant is Laban's use of the plural form: *汝等*, to inflict harm upon you [pl.]. If he was addressing himself to Jacob, he should have used the singular, *汝*. But he was speaking to his own two daughters and his own grandchildren. If God had not warned Laban the night before, he would have exterminated not only Jacob—a foreigner, a son-in-law—but even his own children and grandchildren! He would have done this if not for Elohei avichem, the God of your [pl.] father. He did not say Elohei avicha, the God of Jacob's father. He identifies the entire family—his own daughters, his own grandchildren—with Jacob. He admits that if not for Elohei avichem, he would have destroyed everyone, including his daughters and grandchildren. Nothing short of Divine intervention would have stopped Laban from implementing his plans.

In comparison to Laban, Pharaoh was stable. Pharaoh was immoral, an exploiter, a slave-driver, but he was not criminally insane. He made money from his slave society. The temptation to exploit the Jews was too strong. He wanted to keep them down trodden, but he did not try to wipe them out, nor did he wish to harm his own family.

Laban proves that hatred of the Jew can reach psychopathic proportions. It is not only wrong from a moral point of view, but it is an abnormal, sick emotion from a psychiatric standpoint. Only madmen could have devised the Final Solution, the plan to exterminate every single Jew. The hatred of our enemies today is abnormal, and that is what is frightening. Laban was ready to kill his own daughters because they had adopted a God he did not understand; he felt so alienated from them that he kindled an insane hatred against his own children.

(17)
ט' כ' 10/10/10

לו, איז זיין לנו לטפומו זיעכ' תלך

לדרבן.

פרiros. כי מי שיש לו איש חדש צי עקב בתוך
ביתו, תלא ראי לחתבסט מעשיין ומחייבתו

לקיים בו "חלוך את חכמים וחכם" (משנה ג, ג). ולא כן היה! וכאשר תלך יעקב, שבן "למקומו" הראשון, הינו מצבו הרע בדיננות ובגמידות. רמאי ואוהב ממן. "זיעקב תלך לדרכו", שהצדיק ותלמיד חכם האמתי, הוא הויל מקומו הראשון למלכות גדיות וכמו שאמרו (ברכות סד, א): "تلמידי חכמים אין להם מנוחה בעולם הזה ובעולם הבא"—
[] שמתוספים מעלה ומעלתה מיום ליום — ומיהר—"זינגן בו מלאכי אלקים" (פסוק ב'). וזהו

(18)